

Джерела та література

1. Російських вербувальників складно встановити, Telegram не співпрацює з правоохоронцями // Цензор.НЕТ : [сайт]. URL: <https://censor.net/ua/r3543083> (дата звернення: 1.04.2025)
2. В Україні презентували унікальне дослідження щодо способів запобігання правопорушень та ресоціалізації дітей у конфлікті з законом // Офіс Генерального прокурора України : [офіц. вебсайт]. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/v-ukrayini-prezentovali-unikalne-doslidzennya-shhodo-sposobiv-zapobigannyu-pravoporusen-ta-resocializaciyi-ditei-u-konflikti-z-zakonom> (дата звернення: 01.04.2025)
3. Спецслужби РФ вербують дітей для терактів // YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7nCpKgZEql&ab_channel=%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8ICTV

УДК: 94(564.3:569.4)«1948/1949»

Шостаківська Н., канд. пед. н., доц.; Казьмірук О.

Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя, Україна

РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ

Анотація. У статті розглядаються сучасні підходи до реабілітації жертв техногенних катастроф. Проаналізовано медичні, психологічні та соціальні аспекти допомоги постраждалим. Особливу увагу приділено комплексним програмам підтримки, що спрямовані на відновлення фізичного і психоемоційного стану осіб, які зазнали впливу техногенних факторів. Запропоновано шляхи підвищення ефективності реабілітаційних заходів через міждисциплінарний підхід та залучення сучасних технологій.

Ключові слова: реабілітація, техногенні катастрофи, психологічна допомога, соціальна підтримка, медична реабілітація.

Shostakivska N., PhD (Ped.), Assoc. Prof.; Kazmiruk O.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

REHABILITATION OF VICTIMS OF MAN-MADE DISASTERS

Abstract. The article examines modern approaches to the rehabilitation of victims of man-made (technogenic) disasters. It analyzes the medical, psychological, and social aspects of support provided to affected individuals. Special attention is given to comprehensive assistance programs aimed at restoring the physical and emotional well-being of those impacted by technogenic factors. The study proposes ways to improve the effectiveness of rehabilitation through an interdisciplinary approach and the use of modern technologies.

Keywords: rehabilitation, man-made disasters, psychological support, social assistance, medical rehabilitation.

Століттями люди намагалися використовувати дари природи на свою користь. У доісторичні часи, людина не мала жодних знань про природу та її функціонування. Для них землетрус, буря, виверження вулканів та інші природні катаклізми були явищами, що виходять за межі їх розуміння. Через деякий час завдяки як фізичному, так і розумовому розвитку люди почали керувати природою. Іронія цього прогресу полягає в тому, що він приніс із собою низку катастроф невидимих до цього людині масштабів, а саме техногенні катастрофи.

Катастрофи поділяються на 2 основні групи: природні та техногенні. До природних катастроф відносяться: землетруси, вулкани, урагани, повені та пожежі. До техногенних катастроф належать війни, навколишнє забруднення, ядерні вибухи, пожежі, вибухи небезпечних матеріалів.

Техногенну катастрофу можна визначити як спричинену людиною подію, раптову або поступову, яка впливає з такою силою, що постраждала громада повинна реагувати, вживаючи негайних та надзвичайних заходів, включаючи допомогу з-за меж цієї громади.

Виходячи з цього, техногенна катастрофа - це надзвичайна ситуація, основні прямі причини якої є ідентифікованими діями людини, навмисними чи іншими. Як і всі катастрофи, техногенні катастрофи порушують нормальний хід життя, впливають на людей, впливають на соціальні структури та завдають економічної шкоди [1]. У зв'язку з тим що техногенні катастрофи несуть непоправну шкоду людям, реакція держави, суспільства на такі катастрофи повинні бути структурованими та підготовленими для того, щоб запобігти подальшим жертвам та ще більшій шкоді. Загалом, реагування на катастрофи має складатися з 3 фаз: активація, реалізація та відновлення.

Першим елементом фази активації є обстеження протягом 2-4 днів для оцінки географічного масштабу збитків; кількості постраждалих людей; кількості жертв; цілісності системи охорони здоров'я; конкретних потреб у медичній допомозі тих, хто вижив; порушення електро-, водопостачання та санітарії; та масштабу місцевого реагування.

Перший етап фази реалізації – це пошуково-рятувальні роботи. Спочатку цю роботу виконують ті, хто вижив серед місцевого населення, розвіюючи ще один міф, який називається "синдром катастрофи"; вважалося, що після катастроф ті, хто вижив, ходять розгублені та апатичні. Насправді навіть ті, люди з легкими пораненнями, об'єднуються і швидко беруть участь у пошуках тих, хто вижив. Більшість життів рятується в перші один-два дні; проте часто самі рятувальники можуть стати жертвами.

Фаза відновлення складається з повторної оцінки місця події на предмет пропущених постраждалих, виведення долікарняних служб та проведення дебрифінгу для залучених осіб. Дебрифінг включає управління стресом критичних інцидентів. Медичні працівники, які допомагають постраждалим від катастроф, часто відчують стрес і депресію. Історично склалося так, що фаза відновлення була найменш дослідженою і найгірше зрозумілою з трьох фаз катастрофи [3]. Процес реабілітації може зайняти час, залежно від масштабу катастроф для в плані постраждалих та зруйнованої інфраструктури. Реабілітація після катастроф є невід'ємною частиною управління катастрофами. Вона стосується дій, вжитих після катастрофи, щоб відновити функціонування основних послуг, допомогти постраждалим для усунення пошкоджень, відродити економічну діяльність і надати підтримку психологічному та соціальному благополуччю тих, хто вижив. Реабілітацію можна розділити на три типи: фізична реабілітація, соціальна реабілітація, психологічна реабілітація.

Фізична реабілітація включає реконструкцію фізичної інфраструктури, такої як будинки, будівлі, залізниці, дороги, мережі зв'язку, водопостачання, електропостачання та інше. Вона також включає короткострокові та довгострокові стратегії, такі як створення робочих місць, зрошення каналів та захист навколишнього середовища.

Соціальна реабілітація включає в себе будівництво інфраструктури, такої як громадські центри, центри денного догляду та будинки для літніх людей, є життєво важливою частиною соціальної реабілітації вразливих верств населення таких як: літні люди, сироти, самотні жінки, маленькі діти.

Психологічна реабілітація. Психологічна травма від втрати батьків, родичів і друзів, а також шок від катастрофи можуть заживати довше, ніж очікують експерти. Тому консультації з управління стресом є життєво важливою програмою для подолання травми.

Експерти вважають, що маленьких дітей можна легко заспокоїти, але дітям шкільного віку важко оговтатися від шоку. Створення тимчасових навчальних центрів може виявитися ефективним для психологічного відновлення маленьких дітей.

На завершення, реабілітація постраждалих від техногенних катастроф є багатогранним і тривалим процесом, який вимагає всебічної та постійної відданості. Вона виходить за межі простої фізичної відбудови, вимагаючи одночасної уваги до соціального та психологічного благополуччя. Пріоритезуючи права людини, сприяючи стійкості громади та забезпечуючи

справедливий розподіл ресурсів, ми можемо прагнути пом'якшити тривалий вплив цих трагедій і надати постраждалим можливість відбудувати своє життя з гідністю та надією. Справжня міра нашої людяності полягає не лише в нашій негайній реакції на катастрофу, а й у нашій довготривалій відданості зціленню та відновленню.

Джерела та література

1. *Papers.ssrn.com*. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2174853 (дата звернення: 07.04.2025).
2. *Pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles*. URL: https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC1291330/#sec1_4 (дата звернення: 07.04.2025).
3. *Witpress.com*. URL: <https://www.witpress.com/Secure/ejournals/papers/SDP030405f.pdf> (дата звернення: 07.04.2025).

Секція 2. ІСТОРІЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ

УДК: 341.3

Вієру І., студент-докторант

Сучавський університет «Штефан чел Марє», Румунія

МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ІСТОРИЧНА, ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА РЕТРОСПЕКТИВА

Анотація: У XXI столітті забезпечення міжнародного миру та безпеки залишається однією з ключових проблем, що стоять перед світовою спільнотою. Збройні конфлікти, як один з найбільш деструктивних феноменів міжнародної політики, характеризуються ескалацією насильства, безкомпромісністю сторін, значними людськими втратами та матеріальними збитками, а також складністю їх врегулювання. Актуальність міжнародно-правового та політичного регулювання збройних конфліктів обумовлена не лише прогресом у сфері військових технологій, але й еволюцією міжнародного права. Методологія дослідження, застосована в даній статті, базується на міждисциплінарному підході, що поєднує аналіз документів, характерний для галузі міжнародних відносин та політології, з історико-правовим аналізом. Цей синтез дозволив розширити традиційні рамки дослідження, притаманні політичній науці та міжнародним відносинам.

Ключові слова: збройні конфлікти, міжнародне право, війна, агресія, дипломатія, ООН.

Viieru I., PhD Student

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România

INTERNATIONAL REGULATION OF ARMED CONFLICTS: HISTORICAL, POLITICAL, AND LEGAL RETROSPECTIVE

Abstract: In the 21st century, ensuring international peace and security remains one of the key challenges facing the global community. Armed conflicts, as one of the most destructive phenomena in international politics, are characterized by the escalation of violence, the intransigence of the parties involved, significant human losses and material damage, as well as the complexity of their resolution. The relevance of the international legal and political regulation of armed conflicts is determined not only by progress in military technology but also by the evolution of international law. The research methodology applied in this article is based on an interdisciplinary approach that combines document analysis, characteristic of the fields of international relations and political science, with historical and legal analysis. This synthesis has made it possible to expand the traditional scope of research typical of political science and international relations.

Keywords: armed conflicts, international law, war, aggression, diplomacy, UN.